

2016- 4- 10 'Den Groenen Hof'

Deel 3 van de cursus Zelf Zaden Telen: Selecteren kan je leren'

Aanwezig: Angelo De Witte , Johan Hons, Lieven David, Nelly Strypsteen, Malgorzata Scultz met Daan en zoon, Senne Martens, Peter Fonteyne, Patrick Jacoby, Bernd Vandersmissen en Rosette, Mieke Lateir, Greet Lambrecht; uit Nederland: Jan, Willem 't Hooft, Verena, Els, Veerle, Teun, Edwin Nuijten, René en Gineke van 'Den Groenen Hof'.

Verontschuldigd: louis de Bruyn, Antoine De Paepe, Jen Nold en Staf Berlo

Sponsor: de dag werd mogelijk gemaakt mede door de steun van Stichting Zaadgoed.

Om 10h verzamelden we ons op de plek 'Den Groenen Hof' in Esbeek. Het bedrijf ligt net over de grens, maar toch voel je helemaal de Nederlandse volksziel, landschappelijk ervaar je ruimte, rust en voel je je van harte welkom!

René Groenen en Gineke De Graaf hebben een bedrijf van 8 ha, waar ze voor een Duits initiatief van tuinders (Kultuursaak e.V.) veredeling van zaadvaste rassen doen (bloemkool en rode biet) en de instandhouding van ui. Er wordt ook zaadvermeerdering voor Bingenheimer Saatgut AG gedaan van o.a. tuinbonen, sperziebonen, stokbonen, winterpostelein, andijvie, rucola, boerenkool en pastinaak. Verder zijn er in het kader van het Estafette- Odin-project "Divers en Dichtbij" een aantal gewassen die in uitgebreide rassenvergelijkingen getoetst worden. In 2016 zijn dat sperziebonen, spinazie en bospeen. De oogst van de meeste zaadragers was binnen, dus van heel wat van deze teelten was er niet veel meer te zien, maar er lag wel een mooi perceel aan 'herfst-toonmomenten' voor ons klaar!

In een kring gezeten met een kopje koffie of thee beginnen we met een voorstellingsrondje, er zijn heel wat bekende gezichten, maar ook nieuwe mensen, het is altijd fijn om even te horen wat hen innerlijk voortdrijft in het thema veredeling en selectie. Ik schrijf wel degelijk voortdrijft want passie blijkt toch een belangrijke component in het zaadthema van vermeerderen, en al dan niet kruisen. In de loop van de dag stellen we met enige humor vast dat er 'populatieveredelaars' en 'kruisingsveredelaars' zijn, 2 grondstromingen, beide even belangrijk maar met een andere 'drive' . Noot: Even uitweiden over de verschillende stappen die genoemd werden bij selectie:

1. Catalogi bekijken - wat is toegankelijk?
2. Vergelijkende rassenproeven: wat past hier?
3. Is het gewas een zelfbestuiver/kruisbestuiver: wat komt daarbij kijken?
4. Ev. eerst een vermeerdering uitvoeren zodat het ras al meer aansluiting vindt op jouw plek
5. Gaan spelen; dan moet je naar de 2^e generatie kijken (de 2^e generatie F2 is interessanter dan de F1 om in te kijken omdat je in de 2^e generatie de eigenschappen van de ouders terugziet).

CHINESE KOOL, De dag is goed voorbereid, op 'den hof' ligt een groot plastieken zeil uitgespreid, met daarop, netjes op rijtjes een 6-tal verschillende rassen van chinese kool en ernaast nog eens dezelfde rassen uit het perceeltje ter herhaling. We leerden dat een **controleperceel** heel belangrijk is om externe factoren zoals een verharde onderlaag of andere factoren uit te sluiten in het eindresultaat.

In het totaal werden 11 verschillende zaadvaste rassen van chinese kool vergeleken en dit is een prestatie, want in de markt is er nog weinig aanwezig. Naast de 11 zaadvaste rassen ligt er 1 hybride om af te toetsen. Tot de zaadvaste rassen behoort één ras die voorheen in de Bingenheimer catalogus stond, maar vanwege ziektegevoeligheid uit het gamma werd genomen, één waar nog door een veredelaar van Kultursaad aan gewerkt wordt en 4 uit Japan, het oorsprongsgebied van de Chinese kool. De diversiteit varieerde van types die neigen naar het bolvormige, stevige, type met veel steel en gebleekt blad enerzijds en anderzijds de langwerpige groenere types die nauwelijks nog in een EPS-kist passen maar een sterk karakter uitstralen.

Bij een vergelijkende rassenproef wordt er bij voorkeur **niets ondernomen tegen belagers** wat bij koolgewassen niet vanzelfsprekend is, maar de Chinese kolen hadden het goed doorstaan. Er ontstond een boeiende uitwisseling van opmerkingen, aanvullingen en visies wat ten slotte resulteerde in even proeven. En ook daarin lieten de rassen zich onderscheiden.

Na de heerlijke superschmelz- koolrabisoep met een boerenboterham vertrokken we na de middag naar een nabijgelegen stuk grond. Den Groenen Hof werd in het voorjaar maar ook nog in de maand juni ($270\text{ml}/\text{m}^2$) geteisterd door hevige regenval, na 2 verwoede maar mislukte pogingen (zie Bio-dynamisch perspectief editie september 2016) een proefperceel in te zaaien werd een hoger gelegen perceel grond door de collega-BDboer ter beschikking gesteld. Dit perceel is idyllisch gelegen net naast een bos maar daardoor ook heel kwetsbaar. We zagen veel middeltjes om herten, reeën, hazen, konijnen, duiven en andere belagers om de tuin te leiden!

BOERENKOOL, een mooi perceeltje boerenkool in zijn volle diversiteit aan kleur en vorm kon ons allen bekoren. Het geeft een gevoel van rijkdom en nodigt uit om creatief te zijn in ons aanbod naar de consument toe. Het was nog even wachten op een koudeprik om dan effectief op smaak te toetsen. Naar vorm viel vooral een variëteit van Semailles op, Beurré de Jalhay, een royaal uitslaande bleke bladmassa die ons eerder aan een bladkool doet denken dan aan boerenkool en volgens sommige deelnemers ook wel in de moestuinen van Portugal en Spanje veelvuldig is terug te vinden. Bij de boerenkool werd uitgelegd hoe je een vergelijkende rassenproef neerzet en waarom en hoe je herhaling uitvoert.

Daarnaast stond een vergelijkende rassenproef van de bloemkolen **romanesco**, maar het was nog iets te vroeg om te kunnen oordelen. Verder een partij **supeschmelz-koolrabi**. Deze robuuste koolrabi, ideaal voor late herfstaanbouw en overwintering wordt in het Odin-project in de kijker gezet en via de Estafette-winkels met bijhorende informatiefolder aan de consument gebracht.

Dit is één van de vele gewassen die in het kader van ‘vergeten groenten’ terug in het daglicht gezet worden. Een mooi initiatief, is iets wat we in Vlaanderen ook meer moeten mee doen!

BROCCOLI, achter het perceel boerenkool zagen we een vergelijkende rassenproef van broccoli. Kultuursaat is intensief bezig met deze teelt, niets te vroeg want het potentieel dat nog beschikbaar is aan zaadvaste rassen versmalt heel snel. Spruitkool is ook zo een gewas. René vertelt dat het niet gemakkelijk was om de koolwitjes er zo uitbundig langs te zien vliegen en niets er tegen te ondernemen, tenslotte heeft hij bij elk ras een paar meters behandeld tegen koolrups. Het meeste ven de broccoli was weggeogst en lag op het voorplein in kisten ter beoordeling op ons te wachten. Er waren er bij die zo groot als een microfoon waren, andere hadden een mooie brede scherm. Opvallend is de herwaardering van de steel bij broccoli. We zijn in onze perceptie broccoli veel te veel gaan bekijken als een ‘soort bloemkool’, en in feite gaat het in de broccoli veel meer als steel-en- scherm als groente.

SPINAZIE, de vergelijkende rassenproef van spinazie met rassen als Matador, Gamma, Butterfly,..., en één F1-hybride, ter vergelijking. Er werd getoetst op gevoeligheid voor Wolf (valse meeldauw). Er werd 2 keer uitgezaaid, de 1e partij was meer dan oogstrijp en stond naar mijn gevoel nogal dicht in de rij (René sprak van 100 zaden per m²) wat de ziektedruk wel verhoogt. Er was geen aantasting te zien. Wat wel te zien was, is de invloed van de bodemstructuur, waar de ondergrond verdicht was door het tractorrijspoor was de groei van de planten ook sterk teruggedrongen.

Na de spinazie was het hoog tijd om terug naar den hof terug te keren. Daar lagen nog een perceel geogste **rode biet** voor ons klaar. Het waren alle langwerpige types, geschikt voor (industriële) verwerking, op 1 variëteit na ter controle. Naast de vorm en gezondheid van het blad, werd de ringstructuur bekeken en natuurlijk geproefd.

REINIGINGSMACHINES, verder werd nog even gekeken hoe René aan de slag gaat met het reinigen van de zaden. Met kleine partijtjes gebeurt dit heel klassiek met de grote

plastieken kuip, het afwrijven van de zaden en het fijn wrijven tussen de handen. Verder werd er heel veel gebruik gemaakt van een groot assortiment zeven. Voor meer info zie http://www.baumann-saatzuchtbedarf.de/englisch/index_englisch.html . Er werd ook een handig machientje (doekenmachine) op de kop getikt die bij zaden van rode biet het kaf van het koren scheiden, maar ook heel geschikt is bij het schonen van ronde zaden in het algemeen. Verder nog een bandwrijfdorsmachine in werking: hetgeen bvb. gebruikt kan worden voor het dorsen van (gedroogde) bonen. Het zaad wordt hierbij tussen twee over elkaar heen schuivende rubberen banden met reliëf gedrukt. Hierbij breekt de peul of hauw (afhankelijk van het te schonen zaad) open. Aan het einde van de band wordt de verkrumelde peul of hauw, dat zwaarder is, gescheiden door de wind.

Bij een afsluitend kopje koffie en thee met bijhorende peperkoek werd er nog even in de kring afgerond. Er was bewondering en verwondering, voldoening, verzadiging én de vraag naar eventuele samenwerking in de toekomst!

Langs deze weg nogmaals hartelijk dank René, Gineke en Edwin.

Verslag Greet Lambrecht